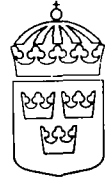

Regeringens skrivelse

1990/91: 73

med redogörelse för tillämpningen av lagen
(1989: 530) om åtgärder för att förebygga våldsdåd
med internationell bakgrund (terroristlag)

Skr.
1990/91: 73

Regeringen överlämnar till riksdagen enligt bifogade utdrag ur regeringsprotokollet den 13 december 1990 en redogörelse för tillämpningen av lagen (1989: 530) om åtgärder för att förebygga våldsdåd med internationell bakgrund (terroristlagen) under tiden den 1 juli 1989 – den 30 juni 1990.

På regeringens vägnar

Ingvar Carlsson

Maj-Lis Lööv

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 13 december 1990

Närvarande: statsministern I. Carlsson, ordförande, och statsråden Engström, Hjelm—Wallén, S. Andersson, Göransson, Dahl, R. Carlsson, Hellström, Johansson, G. Andersson, Lönnqvist, Thalén, Freivalds, Wallström, Löow, Persson, Molin, Sahlin, Larsson, Åsbrink

Föredragande: statsrådet Löow

Skrivelse med redogörelse för tillämpningen av lagen (1989: 530) om åtgärder för att förebygga våldsdåd med internationell bakgrund (terroristlagen)

Särskilda regler i syfte att bekämpa internationell terrorism infördes i svensk lagstiftning år 1973. Den då antagna lagen (1973: 162) om särskilda åtgärder till förebyggande av vissa våldsdåd med internationell bakgrund hade som huvudändamål att göra det möjligt att hindra presumtiva terrorister från att komma in i eller stanna kvar i vårt land. Samtidigt syftade bestämmelserna till att skapa möjligheter till särskild kontroll i de fall då sådana utlännningar av humanitära skäl ändå måste beredas en fristad här i landet. (Prop. 1973: 37)

Lagen var tidsbegränsad. Huvuddelen av dess bestämmelser gjordes emellertid permanenta genom att år 1975 införlivas med den då gällande utlänningslagen (1954: 193). Samtidigt fick reglerna om telefonavlyssning och vissa andra tvångsåtgärder bilda en särskild lag, lagen (1975: 1360) om tvångsåtgärder i spaningssyfte i vissa fall, den s.k. spaningslagen. Även denna lag var tidsbegränsad, men kom genom successiva förlängningar att gälla till den 1 juli 1989.

Terroristbestämmelserna, som år 1975 hade förts in i 1954 års utlänningslag, överfördes i stort sett oförändrade till 1980 års utlänningslag (1980: 376). Denna lag har från den 1 juli 1989 ersatts av en ny utlänningslag (1989: 529). Terroristbestämmelserna har samtidigt brutits ut och bildar, tillsammans med spaningslagens bestämmelser, den nu gällande lagen (1989: 530) om åtgärder för att förebygga våldsdåd med internationell bakgrund (terroristlagen). Lagen trädde i kraft den 1 juli 1989. Spaningslagen upphävdes samtidigt (prop. 1988/89: 86, SfU 19 och 22, rskr. 325).

Orsaken till att 1973 års terroristlag och spaningslagen gjordes tidsbegränsade var reglernas ingripande och extraordinära natur. När terroristbestämmelserna år 1975 infördes i utlänningslagen bestämdes därför att den parlamentariska insyn, som tidigare förekommit vid riksdagens prövning av lagens fortsatta giltighet, skulle ske i form av en årlig skrivelse från regeringen till riksdagen (prop. 1975/76: 18 s. 161). En motsvarande redovisningsskyldighet beträffande spaningslagens tillämpning infördes år

1982 (JuU 1981/82: 54, rskr. 298). Även den nu gällande terroristlagens tillämpning är avsedd att redovisas till riksdagen på motsvarande sätt (prop. 1988/89: 86 s. 140).

Skr. 1990/91:73

En redogörelse för tillämpningen av terroristlagen under tiden den 1 juli 1989 – den 30 juni 1990 har utarbetats inom arbetsmarknadsdepartementet. Redogörelsen bör fogas till regeringsprotokollet som *bilaga*.

Jag hemställer att regeringen till riksdagen överlämnar den inom arbetsmarknadsdepartementet upprättade redogörelsen för tillämpningen av terroristlagen under tiden den 1 juli 1989 – den 30 juni 1990.

Regeringen beslutar i enlighet med föredragandens hemställan.

Redogörelse för tillämpningen av lagen (1989: 530) om åtgärder för att förebygga våldsdåd med internationell bakgrund (terroristlag)

Skr. 1990/91: 73
Bilaga

Rikspolisstyrelsen har i en skrivelse av den 31 oktober 1990 redogjort för terroristlagens tillämpning under tiden den 1 juli 1989 – den 30 juni 1990. Av skrivelsen framgår bl. a. följande.

Inga terrordåd hänförliga till begreppet internationell terrorism har inträffat i Sverige under redovisningsperioden.

Regeringen har under perioden utvisat en palestinier med stöd av terroristlagen. En annan person aktualiserades samtidigt, men lämnade Sverige frivilligt varför ärendet avskrevs.

De särskilda möjligheterna till hemlig teleavlyssning m. m., som efter tillstånd av rätten kan företas med stöd av terroristlagen, har inte använts.

År 1984 beslutade regeringen med stöd av 47 § utlänningslagen (1980: 376) att nio turkiska medborgare, medlemmar av Kurdistans arbetarparti (PKK), skulle utvisas ur Sverige. Eftersom verkställighetshinder ansågs föreligga beslöt regeringen att utvisningsbesluten tills vidare inte skulle verkställas. Regeringen föreskrev vidare att sådana inskränkningar som avsågs i 48 § första stycket samma lag skulle gälla för samtliga.

Såsom nämndes redan i föregående skrivelsen om terroristlagstiftningens tillämpning (Skr. 1989/90: 63), har regeringen genom beslut den 31 augusti 1989 upphävt utvisningarna beträffande två av de turkiska medborgarna och samtidigt mildrat inskränkningarna för två andra. Fyra av de turkiska medborgarna som har erhållit föreskrifter om vistelseort har under den nu aktuella perioden överträtt föreskrifterna. Också anmälningsplikten har vid upprepade tillfällen åsidosatts. Säkerhetspolisen har vid två tillfällen medgivit undantag från föreskrifterna.

Regeringen har genom beslut den 11 oktober 1990 upphävt alla föreskrifterna utom avseende anmälningsplikten för sex av de turkiska medborgarna.

Utrikesdepartementet har i en skrivelse den 31 oktober 1990 redogjort avseende tiden från halvårsskiftet 1989 till halvårsskiftet 1990 för den internationella terrorismens utveckling och vad som gjorts för att bekämpa den. Av skrivelsen framgår bl. a. följande.

Amerikas förenta stater

Fyra bekräftade terrorismincidenter har registrerats år 1989. Detta är en nedgång från 1988 då åtta sådana incidenter registrerades. För första halvåret 1990 har ingen uppgift lämnats.

Flera lagförslag för bekämpande av terrorism är framlagda för kongressen. Av dessa är "The Aviation Security Improvement Bill of 1990" det viktigaste. Avsikten med detta lagförslag är att förbättra flygsäkerheten inom USA, särskilt avseende terroristattacker, men även att förmå regeringen att inom ICAO verka för bättre flygsäkerhet på utländska flygbolag och flygplatser.

Australien

I tre fall har personer åtalats för misstänkta terroristaktiviteter riktade mot utländsk ambassadör. Beträffande terrorismrelaterad lagstiftning så har "Crimes (Hostages) Act 1989" trätt i kraft.

Canada

Ingen internationell terrorism har förekommit i landet under perioden. Någon ny lagstiftning inriktad på terrorism har inte planerats.

Danmark

I landet har inte förekommit någon internationell terrorism under perioden. Några förändringar i terroristlagstiftning har inte företagits.

Finland

Landet har liksom tidigare varit förskonat från internationell terrorism. Finland ratificerade i februari 1990 den europeiska konventionen om bekämpande av terrorism och detta kommer att beaktas vid det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Frankrike

Under perioden har inga terroristdåd förekommit i landet. Sedan tillkomsten av lagen den 10 juli 1989 om förstärkt säkerhet på flygplatser och vid flygtransporter har ingen terrorismrelaterad lagstiftning skett.

Mellan Frankrike och Sverige har den 15 december 1989 undertecknats ett avtal om polisiärt samarbete för bekämpning av terrorism, narkotikakriminalitet och grov organiserad brottslighet.

Förbundsrepubliken Tyskland

Antalet extremistorganisationer i landet har under 1989 varit oförändrat från föregående år. Vänsterextremistiska organisationer uppgår således till 187. De har dock under det senaste året fått vidkännas en fortsatt nedgång i medlemstal. De högerextremistiska organisationernas antal uppskattas till 70. Deras medlemstal har ökat kraftigt under året. Terrorismen räknat i antalet förövade attentat har gått tillbaka. Antalet terroristdåd förövade av vänstergrupper har minskat med nästan hälften, från 197 attentat år 1988 till 101 år 1989. De av högerextremister förövade attentaten uppgår 1989 till 53. Under året har 113 politiska våldsdåd registrerats såsom begångna av utländska gärningsmän.

Efter Tysklands enande har flera av i Förbundsrepubliken efterspanade terrorister kunnat gripas i det förutvarande DDR. I vart fall en av dem har förklarat sig vara beredd att för myndigheterna berätta allt om sin tidigare verksamhet. Orsaken till detta tros vara de i juni 1989 införda reglerna om

kronvittne, vilka innebär att staten i utbyte mot upplysningar som bidrar till att förhindra nya terrordåd eller klara upp redan begångna sådana gärningar kan erbjuda straffrihet.

Skr. 1990/91: 73
Bilaga

Grekland

Under 1989 har inträffat fem fall av internationell terrorism. Detta är en nedgång från föregående år då nio sådana fall inträffade. Uppgifter för första halvåret 1990 saknas.

Ingen ny lagstiftning med anknytning till terrorism har planerats.

Irland

Inga internationella terrordåd har förekommit i landet. Inga förändringar i gällande lagstiftning mot terrorism planeras.

Israel

Internationell terrorism förekommer endast undantagsvis i Israel. Flertalet av de terrordåd som förekommer begås av palestinska grupper och är i stället att se som motstånd mot ockupation, även om grupperna opererar från närliggande stater och även till viss del finansieras av dessa.

Lagförslaget om förbud mot mottagande av bidrag från terroristorganisationer är fortfarande på beredningsstadiet.

Italien

Inga terroristdåd har förekommit i landet under perioden. Ingen ny lagstiftning mot terrorism planeras.

Japan

Endast enstaka incidenter med anknytning till internationell terrorism har inträffat under perioden. Däremot har de japanska extremistgrupperna ökat sin aktivitet.

I Japan finns ingen lagstiftning som direkt riktar sig mot terrorism. Under perioden har man dock både hos polisen och vid utrikesministeriet inrättat separata enheter för handläggning av terrorismrelaterade ärenden. Någon lagstiftning inom området är inte planerad.

Nederländerna

Ett antal terrorismrelaterade attentat har ägt rum under perioden. Inga förändringar i gällande lagstiftning mot terrorism planeras.

Norge

Inga terroråd har förekommit under perioden. En ny utlänningslag, som ger ökade möjligheter till att avvisa eller utvisa utlänningar, har trätt i kraft. Det har också lagts fram ett lagförslag om utvidgade möjligheter till telefonavlyssning. Någon ytterligare lagstiftning med anknytning till terrorism planeras inte för närvarande.

Portugal

I landet förekommer ingen egentlig internationell terrorism. Det finns inte heller någon särskild lagstiftning mot terrorism.

Schweiz

Två fall av internationell terrorism har inträffat under perioden. Förslag till lag om rikets säkerhet är under beredning.

Spanien

Internationell terrorism har inte förekommit under perioden. Däremot utgör inhemsk terrorism, främst representerad av den baskiska separatist-rörelsen ETA, men även av vissa andra rörelser, fortfarande ett svårt problem. Någon ny lagstiftning med anknytning till terrorism har inte tillkommit.

Storbritannien

Under perioden har inträffat ett fall av internationell terrorism. Emellertid inträffar nästan varje vecka ett attentat med anknytning till nordirländsk terrorism. De lagar som riktar sig mot terrorism utgörs främst av "Prevention of Terrorism Act" och "Immigration Act". Den förstnämnda har till huvudsyfte att stävja nordirländsk terrorism. Den innehåller även regler tillämpliga på internationell terrorism, såsom reglerna som kriminaliserar finansiering av terrorism och förenklade anhållningsregler. Immigration Act möjliggör avvisning eller utvisning av en utlänning vars vistelse i Storbritannien inte är förenligt med det allmännas bästa.

Turkiet

Landet har även under denna period varit utsatt för internationell terrorism. Två helt skilda rörelser, PKK och islamiska fundamentalistiska organisationer, har stått för huvuddelen av terrorhandlingarna.

PKK:s aktiviteter i östra Turkiet har fortsatt och rapporter om strider har förekommit flera gånger i veckan trots ökade vapeninsatser i området.

De islamiska fundamentalistiska organisationerna innebär ett ökat problem inom Turkiet. På senare tid har flera framstående personligheter och "sekularister" mördats. Förutom dessa rörelser förekommer i landet även

vissa vänsterextremistiska organisationer. Dessa tros ligga bakom ett dusin polismord under året. Ingen ny lagstiftning riktad mot terrorism har tillkommit.

Skr. 1990/91: 73
Bilaga

Österrike

Under perioden har förekommit ett fall av internationell terrorism. Händelsen ägde rum i juli 1989, då tre kurder mördades i Wien. Någon ny lagstiftning med anknytning till terrorism har inte tillkommit.

Slutligen kan anmärkas att samtliga stater för vilka redogjorts har uttryckt starka farhågor om en ökning av internationell terrorism i samband med Kuwait-krisen.